2

I. N. J.

EXPOSITIO MEDICA CASUS

De

ÆGRITUDINE ANIMI.

Favente Summo Animæ & Corporis MEDICO,

Conſenſu Inclyti Medicorum Ordinis in Per-antiqua Academia Tubingenſi,

PRÆSIDE

DN. ELIA RUDOLPHO CAMERARIO, Ph. & Med. D. ac Prof. Publ. Ordinario, Facult. h. t. Decano, Conſiliar. & Archiatro Wirtemberg.

Publico Philiatrorum Examini ſubmiſſa

ab

ERNESTO JOSEPHO Albeck / Auguſt.

IN AUDITORIO MEDICO.

Die Maij,

Horis Antemeridian.

TUBINGÆ,

Typis MARTINI ROMMEII,

Anno M DC LXXXVIII.

Σὺν Θεῷ.

CASUS.

F*œmina* 34. annorum, modeſta, morata, optimæ famæ, vultu pallido-plumbeo-fuſco, capillis aſperis nigris, habitu corporis gracili, macilento, artubus ſiccis, duris prædita, accedit *Medicum* conquerens, ſe nonnunquam imò crebrius obrui ſubita & vehementi anxietate, triſtitia, timore, mœrore, metu cujusdam imminentis mali, non raro ad gemitus, ſuſpiria, lachrymas usque, paroxyſmo tali vagis temporibus, modò brevi, modò longiori intervalla corripi, petens contra hunc, ut Ipſa illum haberet, morbum debita medicamenta. *Medicus*, ut cauſam triſtitiæ Ipſi ad reticendum obſtricto revelaret, rogat tanquam neceſſarium ad curationem inſtituendam, cui ſanctè teſtatur firmiter aſſeverans, ſe nullam noſſe aut excogitare poſſe cauſam, gaudere enim Conjugio pacato, ſuavi, alere tres liberos obſequentes, rem familiarem non eſſe curtam, uno verbo, quà ſingula extranea talia, vivere contentam, nec ullum ſe ſentire crimen, nullum prævidere malum, quod internè animum torquere valeat. *Regerenti* Medico, ſæpè Melancholicos nihil habere revera, quod fatigare illorum animum deberet, imaginari tamen illos hoc vel illud turbans mentem, absque tamen veritate & fundamento, reſpondit, nihil ſe neque verum, ne-

que apparens, neque exiſtens, neque imaginarium poſſe dicere, quod cauſa illius angoris, mœroris & metus ſit; Imò ſe optimè noſſe, nullam adeſſe cauſam, & hinc ſibi ipſi quaſi indignari, ſed ſe tali tempore triſtitiam talem meticuloſam, etiamſi velit, abigere non poſſe. *Sciſcitans* Medicus de ulterioribus moleſtiis, ſive *præcedere*, ſive *jungi*, ſive *ſubſequi* dictam mœſtitiam ſolitis & aliis ſcitu neceſſariis percepit, aliquando ſatis ſanæ ſubitò turbari caput, gravitatis pondere premi, levem vertiginem cum quadam oculorum tenebricoſitate adoriri, brevi imò mox accedente accuſata anxietate, aliquando hanc præcedere cardialgiam, compreſſionem præcordiorum, dyſpnœam, aliquando tormina à ventriculo ad umbilicum, aliquando ponderis ſenſum in ſiniſtro hypochondrio, aliquando perturbationem momentaneam totum corpus pervadentem: Jungi (præter nonnunquam quædam ex modò dictis) anorexiam, ſenſum maximi ponderis præcordia gravantis, cordis palpitationem, ſpiritum quaſi alligatum nè ſurſum emittere valeret, tarditatem, pigritiam moroſam in actionibus, in motu. Subſequi, ceſſantibus his, laſſitudinem. Alvum eſſe tardam, menſes ordinario tempore fluere, ſed juſto parciori quantitate: Frequenter & ordinariè aſſumi cibos craſſos, minùs ſalitos, fumo induratos, intermiſſam eſſe per quadriennium familiarem alias verno tempore corporis per medicamentum aſſumptum purgationem. Urinam deprehendit tenuem albam, aliquando ſedimento rubro inſtar farinæ laterum ex ægræ relatione ſcatentem. Extra talem paroxyſmum ad actiones quandam tarditatem, non pigram, ſed moroſam, averſabundam, animi dejectionem, non tn. nimiam, cætera nihil p. n. adeſſe audit. *In Paroxyſmo* vocatus Medicus obſervavit præter recenſita inſignem vultus pallorem, oculorum fi-

xorum

xorum quaſi opacitatem, maximam laſſitudinem, anxietatem jactabundam, lachrymas, & pulſum tardum. Mox exhibet *Theriac. cæleſt.* gran. iij. & ſeqq. *Mixtur.* ſæpiùs tantum quantum 2. 3. cochlearia capiunt.

℞. *Aq. meliſſ.* ℥iij.
cinam. bugl.
Syr. meliſſ. ana. ℥ß.

M. d. ad vitr. Extrema calidis aſperis pannis *fricari*, ſimul bono animo eſſe jubet, promittens, moleſtiam hanc per DEI gratiam non diu duraturam, nec vitæ periculum allaturam. Subſecutus ſudor finem impoſuit paroxysmo. Reſiduam inde moleſtiam *Electuario* ſæpiùs quantitate caſtaneam æquante aſſumpto dispulit, ex *conſ. bugloſſ. nuc. Ind. cond. & confect. alkerm. incompl. Vt* verò tales *præcaverentur, averterentur paroxysmi* ſuaſit, poſt præmittendam purgationem & V. Sectionem, continuationem per menſem ſeqq. medicamentorum:

℞. *Rad. bugloſſ.* ℥ß.
Lign. Aloës ʒj.
Sal. hyperic. ʒß.
croc. orient. ℈j.
corn. alc. phil. calc. ʒiij.
Tab. manus Chr. perlat. ʒvj.

Doſ. manè & veſperi ʒß. c. ſeqq. Mixtur. 4. cochl. quant.

℞. *Aq. fumar.*
hyperic.
ſcorzon ana. ℥ij.
Syr. byzantin. ʒvj.

M. d. Bihorio à pulveris aſſumptione *juſcul. recentibus foliis meliſſ. naſturt. aq. flor. bugloſſ. & rad. ſcorzon. alterat.* ad ℥iiij. v. vj. Simul injunxit, ut ab illis ſolitis *abſtineret* cibis, alvo tardiori opponeret Enemata domeſtica. Durante dicto-

 rum

rum uſu nullus invadebat paroxyſmus, ceſſante verò levis unus & alter. Induciis ergò naturæ à medicamentorum exhibitione aliquandiu conceſſis, *Dainacenſes* ſuaſit *Acidulas* Medicus pro ſumma doſi, aſcendendo ad illam ſenſim, tempore matutino hauriendas ad ℔ ij ß. vel iij. per dies 12. 14. vel 16. Quibus ritè obſervatis Deus benedixit, ut diu jam laudata Fœmina ab iſtis angoribus & metu, à medicamentorum itidem præter vernam purgationem & venæſectionem uſu, libera viveret, excepto, quod temperamentum, ut vocare ſolent, melancholicum retineret.

PROOEMIUM.

P*Aſſiones ſeu pathemata animi* quantas in corpus humanum habeant vires, quivis, potiſſimùm Medici, experiuntur quotidiè. Non cauſæ ſolùm rationem frequentiſſimè induunt, ſed & tanquam *actiones læſæ* Medico curandæ ſæpius offeruntur. *Theorema eſt*, ut *Charleton Anglus* loquitur, *ſanè haud paucis iisq́; graviſſimis difficultatibus involutum, & cujus cognitionem, ceu mentis humanæ captui minus obviam, non ſit promptum attingere. Quippe, licet effrenos & inſaniæ finitimos Perturbationum animi tumultus, in nobismet ipſis frequenter nimis experiamur, velutique in intimo pectoris excitatos perſentiamus; licet omnis Philoſophiæ Moralis dignitas uſusque in eo potiſſimum conſiſtit, ut homines erudiat, quomodo poſſint harum exceſſus ac exorbitantias, ne degenerent in vitia, compeſcere & moderari, licetque è Philoſophis vel præſtantiſſimis complures ingenia ſua ſummopere exercuêre, quo earundem tum cauſas proximas, tum primarias differentias particulatim enucleateque explicarent; tantum etiamnum abſumus tamen à clarâ, demonſtrationumq́; certitudine munitâ illarum Theoria, quàm ſi nihil omninò ad naturam noſtram ſpectarent; quàm ſi aſſiduus virtutum cultus ſubſidii ne minimum quidem contra earum impetus ac furores nobis ſuppeditaret; quamque ſi nemo mortalium de eis quid unquam ſcriptis prodidiſſet. Singularis* tamen cujusdam *Paſſionis* propoſitum caſum, ab *Excell. Dno. Præſide* mihi benevolè communicatum, quia tales non infrequentes ſunt, exponere quà Ideam, ſubjectum,

ctum, cauſas, ſymptomata ſigna & curationem, & pro *Exercitio Diſputatorio* Philiatrorum Examini ſubmittere placuit. *Fave DEUS Benigniſsime, qui es Verus veræ Lætitiæ Fons!*

Thesis I.

IN *Ideam* hujus affectus certam & determinatam inquirenti non ſemel turbatus animus, ad ægritudinem, agitationem adactus fuit, tandem tamen ſequentem formaturus Medicæ & utilitati & veritati litare mihi videbar. *Ægritudinem animi* dico, quia paſſio, pathema, affectus animi eſt, quæ comprehendere poteſt & ſolet ſolicitudinem, triſtitiam, dolorem, afflictionem, ærumnam, luctum, mœrorem, lamentationem, fletum, ejulatum, timorem, metum, anxietatem &c. Quorum ſingulorum nonnunquam genus, nonnunquam con-ſpeciem dicit. Voco *p. n. em*, quia non ſolum ſymptoma actionis læſæ, ſed & à morbo interno, à cauſa morbifica p. n. oriundo oritur. Novi, ægritudinem talem, triſtitiam, metum &c. *Non-naturalium* rerum claſſi inſeri, cauſas mediatas conſtituere ex communi Medicorum placito; at tùm eſt præter alium & diverſum conſiderandi modum *diverſitas* in eo, quod non ut hîc ab interna cauſa, ſed ob externum objectum oriatur. Triſtitia quæ adeſt, non levis eſt, ut non raró cujusvis cœlum microcoſmicum ſerenitate aliquantum deſtituitur, ſed ſubita & *vehemens* ſymptomatibus ſtipata gravibus.

II.

Melancholia communiſſimè talis affectus dicitur, & tales absque cauſa externâ angores ad illam referri ſolent. Verum etiamſi Melancholiam tanquam humorem, tanquam cauſam conſideremus, non generaliter accipiamus eam, prout omnem deſipientiam, omne delirium, Phrenitidem, Paraphrenitidem, Maniam Hydrophobiam, Lycanthropiam, amorem inſanum &c. comprehendit, ſed ſpecialiter, quo in ſenſu diſtincta à Phrenitide Mania &c. eſt. Melancholia dcitur à Medicis pleriſque imò omnibus delirium, circa phantaſma unum & alterum falſum cui firmiter inhærent ægri. Infinita autem eſt illorum, circa quæ errabundi verſantur varietas; Recenſet varia *Camerarius Præſidis Avus Syllog. Memorabil. Cent. 8.* poſtquam pluri-

plurima enarravit *Primus S. R. I. Academiæ Laudatiſs. Naturæ Curioſorum Præſes B. m. de Cœruleo & Chryſocolla* à p. 1. ad 40. tandem ſubjungit: *Timent carceres, ſupplicia, extremum Judicium & condemnationem æternam, neſcio quæ ſcelera ſe commiſiſſe imaginantur, cœlum ruiturum metuunt, odio habent homines, amicos, & familiares averſantur, & ad eos interficiendos commoventur, quas tamen intimè amant, ad maritum confodiendum impelluntur: Sunt Blaſphemi erga DEUM, ad abnegandum DEUM incitantur, ſuſpicioſi & diffidentes ſunt, falſas & varias habent ſuſpiciones, Dæmones ab inimicorum præſtigiis ſibi immiſſos eſſe; venenoſum Pharmacum accepiſſe ſuſpicantur; deſerta loca appetunt; ſolitudines captant; ab hominum conſuetudine abhorrent; in angulis domorum & latebris ſe occultant, ad ſepulchra mortuorum hæſitant, neſcio de quibus morbis corporis conqueruntur, murmurant; loquaces ſunt, & vix volunt tacere, lachrymantur, cantillant, rident, divina affectant, & colloquia c. DEO & Angelis ſomniant c. Dæmone loqui putant, Dæmones cernere aſſeverant, avari nihil niſi de divitiis cogitant & pecuniis congerendis, elati & ſuperbi vel de precioſis veſtibus, auro & gem̃is, cogitant ac loquuntur, alii contra animo abjecti, licet divitiis abundent, de paupertate conqueruntur; alii de ſtudio, quo ſunt delectati, perpetuò cogitant ac loquuntur; Sacerdotes ſemper precationes murmurant, templa conſtruunt, qui contentionibus forenſibus inſudaverunt, nihil niſi arreſta & libellos ſupplicatorios ſcribunt & recenſent; alii Poëtico furore perciti, ſemper verſus ſcribere volunt: quidam ſemine abundantes, & ad Venerem propenſi annoſas mulieres depereunt, vel ſemper de amore loquuntur. Tandem quidam deſperabundi, vitamque exoſi ſibimetipſis manus violentas injiciunt, ſibiq; mortem inferunt. l. globulo ſclopetario ſe lethaliter vulnerando vel laqueo gulam ſibi frangendo, fauces cultro ſibi abſcindendo, proprio gladio vel cultro ſe confodiendo, venenum hauriendo.* Hîc verò ratiocinatio depravata non eſt, ſi accuratè loqui velimus, neque enim circa ullum errat objectum Ægra, ſed ratiocinatur, judicat, omnia prout ſunt & revera ſe habent, invita contriſtatur absque ulla etiam imaginaria cauſa. Inhærent firmiter Melancholici uni aut alteri phantaſmati aliquando pluribus, imò placent ſibi in ſuis falſis imaginationibus & in media deliriorum infelicitate plerumque animi tranquillitatem ſentiunt, noſtra autem Ægra de anxiâ mœſtitiâ & meticuloſa conqueritur, ſed absque tranquillitate, potius cum invita animi turbatione, jactatione.

Nul-

Nulla hîc mali ſive præſentis, quod triſtitiam, ſive imminentis, quod metum parit, oblatio, perceptio. Nullum hîc phantaſma tenebricoſum, neque ab extra communicatum ob amiſſum bonum gratiſſimum deſideratiſſimum, absque ſpe recuperandi, ob vindictam denegatam, ob imminens malum absque ſpe averſionis, aut alia externa, neque ab intra ſuſcitatum, ortum & animo oblatum. Dicit quidem, *Paulus Medicus* è *Veterum* cohorte non incelebris, metuere, triſtari omnes Melancholicos, nec ſi roges eos, quamobrem mœreant, cauſam reddere poſſe, imò ſine cauſa omnes mœſtos dicit *Galenus*. *Verùm* ſine causâ verâ, realiter præſente, non verò ſine causâ imaginariâ, ut noſtra Ægra. Melancholiâ ergò in communi Medicorum ſenſu acceptâ noſtram ægram laborare *dici non poteſt*; ſi verò Melancholiæ nomen cui placet, illa hîc eſt, ſed absque delirio, prout & *Hippocrates* talem affectum de virgin. morb. c. j. t. *6. timores* vocat. *Strauſſius in Palæſtra Med.* ſcribit: *Metus iſte, mœrorq;, niſi delirium acceſſerit, Melancholiam non conſtituent. Paulus Zachias Quæſt. Medico-Legal. l. 2. t. 1. quæſt. 21.* de iſta controverſia, an Melancholia ſit aliquando ſine delirio, hæc habet: *Amatus Luſitanus Cent. 4. Medic. cur. 54. & ex eo Foreſt. lib. 10. obſerv. 11. in Scholiis tradidit, quod tametſi hæc paſſio, Melancholiæ, ac deſipientiæ ſpecies exiſtat, tamen ſatis eſt ad hujus paſſionis, ſententiam, ut ad eum ſequatur mœror & mœſtitia, & timor à facili cauſa; & interdum mentis inconſtantia: quibus plerique Medici aſſentiuntur. Mercat. libr. 1. de int. cur. cap. 17. Trincavell. lib. 3. conſil. 35. Videtur ergò, quod non neceſſario, ac ſemper, cum hac paſſione conjungatur delirium; imò narrant illi caſus nonnullos Hypochondriacorum, qui nunquam patiebantur mentis alienationem; manifeſtius verò Marcell. Donat. lib. 4. Hiſtor. mirab. cap. 6. contendit, non eſſe de eſſentia hujus paſſionis mentis alienationem, & Manardum erroris notat, qui libro 17. Epiſt. 1. noluerit ægrotantem quendam Melancholia Hypochondriaca laborare, eo quod nunquam deſipuiſſet, contra exiſtimantibus cœteris Medicis ad curam convocatis, ſed profectò, ut apud eundem Manardum videre eſt, Scriptores omnes Melancholiam definientes, deſipientiam eſſe ajunt ſine febre. Pro conciliandis verò Auctoribus inter ſe diſſidentibus, dicendum cum Sennerto lib. 3. pract. part. 5. ſect. 19. & alibi, differre omnino affectionem hypochondriacam à Melancholia hypochondriaca, cum Melancholia hypochondriaca ſit ſpecies quædam affectionis, aut paſſionis omnis hypochondriacæ, & affectio, inquam*

quam

quam hypochondriaca ſit absque dubio ſine ullo cerebri vitio, & absque eo; quòd Mens ullo modo depravetur, ſi tantum modò mœrorem, ac triſtitiam absque evidenti cauſa excipias; Melancholia verò hypochondriaca ſemper eſt cum aliquo delirio, alias autem forti. Ex his ergo dicendum, omnem Melancholiam hypochondriacam eſſe quandam paſſionem hypochondriacam, non tamen èccontra omnem paſſionem hypochondriacam eſſe melancholiam hypochondriacam. Et ſic quandocunque aliquem dicimus ſimpliciter eſſe hypochondriacum, vel dicimus eum pati affectionem hypochondriacam, nunquam talem delirare intelligimus: ſed cum aliquem Melancholicum Hypochondriacum vocamus, vel illum Melancholia Hypochondriaca affici dicimus, tunc talem pro delirante ex Hypochondriorum vitio accipimus, & in hoc procedent ea quæ in aliis delirantibus, ut diximus; nam in cæteris Hypochondriacis nulla delirii ſuſpicio emergit. Dices autem: Triſtatur Ægra tanquam adeſſet malum præſens, quod non eſt, metuit ob malum quaſi imminens, ſed nullum tale offertur: E. delirium adeſt. *Reſpondemus:* Ratiocinatur debitè, imò ipſa credit, nihil metuendum eſſe; non E. depravatè ratiocinatur. Delirium autem propriè loquendo eſt, cum imaginationi depravatæ conſentit animus. In primo & leviori Melancholiæ gradu non raro etiam abeſſe ſolet delirium, certum aut inſigne, ſolummodô vel adeſſe amor ſolitudinis, ut cum aliis converſationem ſocietatem inire aut familiariter vivere ipſis talibus Melancholicis grave, imò tandem impoſſibile ſit. Sed nec hoc de Ægra noſtra dicere licet. Simulatio hîc nulla adeſt, qualis aliàs quibusdam Melancholicis ſatis familiaris eſſe ſolet; Et licet non omnino ſimulent morbum quidam Melancholici, tn. aliquando graviora periculoſiora cenſent, quereli dicunt eſſe ſymphomata, quam ſunt, de tali Epigramma eſt elegans:

Quando lubet ſanus, quando lubet, Optile, es æger:
Venter, ais, ventis; frigoribus ſtomachus,
Spleng, Melancholia, plerumque caloribus hepar,
Quæſo etiam hoc addas; phantaſiisque caput.

Sed ſimulationes tales abeſſe non ſolum Ægræ relatio, ſed & obſervata à Medico docent.

III.

Eſt ergò Hic Affectus *Actionis læſæ, imminutæ, abolitæ ſymptoma*, vigoris nimirum actionum alacris, & ſerenæ animi tranquillitatis

quæ

quæ naturaliter adeſſe debent. Eſt & *depravatæ*, licet enim imaginatio non peccet circa certum, aut dicibile, ut ita loqui liceat, objectum, tamen cauſa dicenda in ſpiritibus & ſanguine hærens objecti mali præſentis & imminentis vices agit. *Inſtabit* Quis: Quæ hæc novaturiens ſingularitas? Eſt affectus hic ſuffocatio hypochondrica. Reſpondemus: Symptomata pleraque communia tali ſuffocationi ſunt, quod concedimus, primaria verò quæ hîc ſunt, triſtitia nimirum, metus, c. gemitibus, ſuſpiriis & lachrymis ſuffocationi tali eſſentialia aut neceſſariò conſequentia non ſunt.

IV.

Subjectum eſt Cerebrum: Hoc enim percipit, dijudicat objecta, quam perceptionem animi ſequuntur paſſiones. Hîc quidem, ut dictum, non adeſt objectum neque verum, neque imaginarium, quia tamen afficitur eo modo, ut malum præſens & imminens videatur, licet, invita illa, quo aliàs, cum à Phantaſmate quodam afficitur, liberum ipſum pronunciare non poſſumus. Eſt & Cor: hoc enim à paſſionibus animæ variè afficitur, à ſpirituum conditione & affectione determinata varia in varios agitur motus, hîc potiſſimum contrahitur, anguſtatur, deprimitur. Solam cordis coarctationem, ſanguinis circa illud ſtagnationem, tardiorem motum, ſpirituum vitalium ibi expanſionem impeditam dictam ægritudinem producere poſſe, adeoq; ſolum Cor ſubjectum qui regeret, perpendat, talem coarctationem, ſtagnationem, impeditam expanſionem ſæpius adeſſe, absq; tamen deſcripta meticuloſa anxia triſtitia. *Cauſale Subjectum* in noſtra ægra eſt diverſum, modò cerebrum, ſed alio quàm modo dicto reſpectu, cum ſpiritibus animalibus, modò ventriculus, modò inteſtina, modò M. S., modò cor, ut in cauſarum enodatione patebit.

V.

Ægritudinem hanc *cudit Spirituum animalium opacitas, ad expanſionem ineptitudo, denſitas, obſcuritas, fuliginoſa tenebricoſitas, fumida obnubilatio, ſtricta depreſſio, & Sanguinis craſſities, terreſtreitas fixitas, aciditas.* Spirituum exiſtentiam contra Quosdam aſſerere & vindicare hîc non allaborabimus. *Profeſſor Medicus Erfordenſis* ſcribit: *Illa, quæ ſpiritus naturæ negant, ipſa ſine ſpiritu ſunt. Spirituum Animalium* ſingularis eſt craſis, propria textura, ad quam & requiritur lucidus vigor, tenuis volatilitas, ad liberam expanſionem diſpoſitio, mobilitas debita, agilitas, puritas ſplendida, radians tenuitas,

ſerenitas vivida, lætus nitor, transparens ſubtilitas. Quo ſtatu ſi gaudent, animæ in miniſterio debitè inſerviunt, ſuo ritè funguntur officio, expandunt, vibrant ſuos quaſi radios per cerebrum non ſolum ſed & totum corpus, unde ſerena animi tranquillitas, actionum vigor. Sin obnubilantur, deprimuntur, obfuſcantur, dejiciuntur, ſupprimuntur, turbatur illa tranquillitas, alacris perit vigor. Maxima eſt, ob nexum utriusq;, animæ in corpus & corporis in animam vis. Hinc morbo corpus hoc vel illo modo detinente, animæ propriæ functiones languent, viciſſim anima hoc vel illo pathemate affecta, mox corpus in actionibus ſuis variè turbatur. Potiſſimum verò ſpiritus animales ſunt, qui vario motu varias cogitationes excitant, & è contra à variis cogitationibus in varios motus aguntur. De ſpirituum craſſitie, denſitate, & obſcuritate ſeqq. tradit *Wirdig. de ſpiritib.* l.2.c.1.v.4 5.6. *Spiritus ſpiritu craſſior eſt, ſpiſſior, denſior, obſcurior. Sicut athmosphæra interdum craſſa eſt, compacta, ſpiſſa, denſa, interdum extenſa magis & dilatata, ſubtilior, majusq́ occupans ſpatium: eodem modo etiam ſpiritus. Non Spiritus tantum craſſi ſunt, & eorum lux debilior, ſed ipſe etiam ſanguis craſſior eſt & in motu ſuo tardior. Spirituũ denſitas eodem fermè recidit: denſi v.gr. fiunt ſpiritus, quando extrema deſerunt, ad interiora refugiunt, ſeſeq́ ibi quaſi concentrant, talis condenſatio fit & concentratio in conſternatione, metu, pudore, occurſu rerum formidabilium, in febrium horroribus, in agone. Non ſecus ac Vini Spiritus in dolio vini frigore congelati ſeſe contrahit, & in medio concentrat, ita ſpiritus humani ad occurſum rerum formidabilium hoſtilium ſeſe contrahunt, comprimunt, condenſant, obſcuritate laborant, quando lumen eorum ex parte deficit & imminuitur, qualis deprehenditur in morbis, qui conjuncti ſunt cum mœroribus, angoribus, anxietatibus, timoribus, luctu. Hinc ſpirituum tenebricoſitate dicuntur laborare Melancholici, qui triſtes ſemper ſunt, meticuloſi, ſanguinemq́ habent nigricantem, urinam & dejectiones lividas, quæ omnia indicant, & inſinuant ſpitituum obſcuritates, quibus debitum deficit & ſufficiens lumen & ignis.*

VI.

Hypotheſin de naturali ſpirituum animalium luce, eorundemque tenebricoſa obſcuritate, timoris mœroris cauſa non *Averrhoes* ſolum, ſed & non pauci *Moderni Celebres Medici* evertere conantur plures ob rationes, quas inter ſequentes: 1. Lux eſt perceptio oriunda à preſ-

preſſione facta à radiis ſolaribus in capillamentis nervi optici, in cerebro autem non ſunt oculi, non adſunt ibi humores, in quibus refringuntur, nulla ibi radiorum ſolarium preſſio. 2. Inter ſpiritus & radios ſolis nulla eſt ſimilitudo. 3. Mens ratiocinans nihil habet cum luce vel tenebris. 4. Nigra interdiu meticuloſos timidos non reddunt. 5. Ex hac hypotheſi ſequeretur, colorem eſſe morbum. 6. Nullos cæcos hilares eſſe. 7. Cerebrum per lucem ſuas exerere operationes. 8. Affectus poſitivi cauſam in ſola privatione conſiſtere. 9. Sanguinem ſua luce lætitiam inducere, &c. *Verum* hanc *Galeni* (à cujus doctrina, ut aliàs de ſe circa hæc dubia ſcribit *Pulverinus Medicus Neapolitanus Practic. d. morb. partic. c. 5.* nè latum unguem diſcedere, nos non profitemur,) & *Aliorum* hypotheſin (Hypotheſin, inquam, quâ meliorem clariorem Alii hactenus non poſuerunt) junctis aliis, prout explicuimus hactenus, ſtare ſeqq. *Reſponſiones* monſtrabunt: Ad 1. Ponatur illa lucis definitio; Eſt hæc lux externa: Annon percipi tale quid, licet non hoc modo, in interioribus à quibus magis movemur, quàm exterioribus poteſt? Transparens ſubtilitas eſt illud ſpirituum animalium attributum requiſitum. Nec ſola Lux, ſed & alia à nobis propoſita ſunt adjuncta. 2. & 3. Negamus. Ad 4. Suppoſitum non ſemper verum eſt, & poſito hoc: Negatur conſequentia ob Reſponſionem ad 1. datam. Ad 5. Utique color eſt morbus. Ad 6. Reſp. quod ad quartum. Ad 7. Utiq; inter illa, quæ ad peragendas cerebri & ſpirituum animalium operationes requiruntur, lucidus nitor eſt. Ad 8. Tam abſurdum non eſſet hoc dicere, ſed non tam iſta obſcuritas obfuſcatio eſt privatio lucis ſola, quàm obſcurior color realis, ut Bartholin. loquitur, vaporibus aduſtis immixtus. Ad 9. de ſpiritibus & de ſanguine quis negaret? De Luce Spirituum vid. plur. apud Wirdig. p. 62. & ſeqq. Th. Bartholin. d. luce animal. p. 146. & ſeqq. ubi & Franciſci Aquilonii Opticorum, ut vocat, primi ſententiam & rationem exponit. Wedel. Phyſiolog. l. 2. c. 6. §. 4. Venuſtas, vigor, ſplendor totius vultus, lumen in oculis ſanorum renitens certè in cachecticis abſunt. Spiritus autem animales ſemper intelliguntur vivi, id eſt, animati.

VII.

Sanguis non contradiſtinctus ſpiritui vitali, ſed cum ipſo, (abſque hoc enim ſanguis non eſt, ſed cadaveroſus cruor.) particulis variis conſtat, quæ amicè & harmonicè conſpirantes actionibus cor-

poris noſtri vigorem, animo lætam tranquillitatem largiuntur. Hæc ſi harmonia ſoluta degenerant, balſamicæ ſpirituoſæ, blandæ ſubjugantur, deficiunt, craſſæ terreſtres fixæ acidæ copioſiores ſunt, aut prædominantur, tùm metus, mœror exurgunt, tarditas actionum &c. ſequitur. *Broen cum Carteſio* dicit: *Quandoque poſſunt paßiones effici ab actione ipſius animæ ſeſe determinantis ad hæc vel illa objecta concipienda, quin etiam à ſolâ ſanguinis diſpoſitione aut etiam impreßionibus vel veſtigiis quæ caſu occurrunt vel aperiuntur ipſo in cerebro, quemadmodum accidit, cum nos aliquandò ita vel lætos vel triſtes ſentiamus, ut cauſam iſtius lætitiæ aut triſtitiæ nequeamus aßignare; ſed objecta tamen illa externa, paßionum ſunt cauſæ frequentiores magisque principales. p. 117. & ſeqq.* In *noſtra Ægra* neque objectum externum, neque ab anima ſeſe ſola determinante, neque ab impreſſionibus aut veſtigiis quæ caſu occurrunt, ſed à ſanguinis diſpoſitione oritur illa paſſio. Ceu enim illa triſtis paſſio & meticuloſa imperium habet in ſanguinem, ita viciſſim, quia hîc ſimilis eſt ſanguinis diſpoſitio, animus contriſtatur, metuit.

VIII.

Dictas umbras, opacitatem, tenebras offundunt, denſant, expanſionem impediunt ſpirituum, ſanguinem incraſſant, figunt in hoc Caſu qua *conſiſtentiam* & Spirituoſa, ſive Vaporoſa, & Humoroſa ſive Liquida. Spiritus nimirum vitalis, varii vapores halitus, flatus p. n. ſerum, liquor gaſtricus, liquor è glandulis inteſtinorum extillans, ſuccus pancreaticus deviantes, aliique p. n., dum peccant, dum lædunt, *Quantitate nimiâ* dicti flatus & humores p. n. *Qualitate*, Spiritus & vapores p. n. & ſucci illi aliàs naturales ſed degenerantes & alii p. n. craſſitie; aciditate, terreſtri fixitate. Prædominantur craſſæ, acidæ, terreſtres, fixæ; balſamicæ verò tenues particulæ deficiunt, aut ſubjugatæ depreſſæ ſunt; tartareas, ſylveſtres, ſalinas particulas, adeſſe à ſaturninis prædominantibus ſalibus mercurii ſublimationem infici dicunt Alii, re non differentes. Accuſamus ſanguinis, & ſuccorum naturaliũ particulas acidas terreſtres, tales n. acore ſuo, acerba auſteritate ſanguinē coagulare, concentrare, ſulphureas, balſamicas ejus vitales particulas obtundere, ſalinis volatilibus alas demere, detinere, frenum injicere, expanſionē impedire ſolent & valent. Accuſamus fixas, non intelligendo tales, quæ in igne fixæ ſunt, ſed quæ in corpore humano, (nam differunt) & quæ figunt, non tamen motu ſemper deſtituuntur

tuuntur

tuuntur ipſæ ; craſſas, ſi non ſemper quà conſiſtentiam, tamen incraſſantes. *Motu imminuto* in hoc caſu, licet in Melancholicorum uno & altero caſu aliàs orgasmus ſpirituum & ſanguinis accedat ; & *Loco.*

IX.

Vapores flatus illi, *Liquores* p. n. Spiritus inficientes, obfuſcantes denſantes pro *fonte* agnoſcunt Totam Maſſam Sanguineam in hoc caſu, quæ non debitè generatur, non debitè depuratur, modò cordis, modò lienis, hepatis, cerebri, glandularum, ventriculi vitio, per circulum ab his non debitè elaborata, & illas ab officii vigore dejiciens, dicto enim modo ob depurationis defectum inquinantur ſpiritus tam vitalis quàm animalis, & viciſſim partes dictæ ob ſpiritus inquinatos, degenerantes in ſuo impediuntur officio, ut hinc pateat, quî in hac ægra affectæ fuerint corporis partes *ſpirituoſæ*, *vaporoſæ*, *humoroſæ*, *ſolidæ*. *Suum* & huc *contulerunt ſymbolum temperamentum* melancholicum dictum (quod vultus, capilli, corporis habitus, artus ſicci, duri, paſſiones, mores, victus genus, menſes, alvus & ipſe hic affectus cum aliis in Hiſtoria recenſitis docent,) ſive particulæ acidæ fixiores acriores, terreſtriores in ſanguine prædominantes præ balſamicis blandis volatilibus, *ſexus* muliebris, *habitus corporis* gracilis, *cibi* craſſi, nimis ſaliti, fumo indurati, *alvus* tarda, *menſes* parci, *verni purgantis* familiaris intermiſſio, accuſatos flatus & humores partim generando, partim cumulando, partim movendo.

X.

Objicienti : Aut accuſata inquinamenta, ſive vaporoſa ſive liquida ſpiritus animales & ſanguinem ſemper inquinarunt, aut non : Si *prius*, non intermittens paroxyzans ſed continuus erit hic affectus, quod non eſt : Si *poſterius*, quæ cauſa tàm ſubitæ tàm vehementer lædentis impuritatis, craſſitiei, obſcuritatis, fixitatis, aciditatis? *Reſpondemus :* Sanguini per ſe ex dictis cauſis fixiori, ſuccis aliàs naturalibus jam ad aciditatē declinantibus modò in capite, modò in ventriculo, modò in inteſtinis tenuibus, modò in ipſis vaſis ſanguivehis, modò in corde occurrunt aliæ particulæ congredientes variè cum iſtis, iſtam craſſam aciditatem, fixam terreſtreitatem ſubitò augentes, miſcentes, ſecernentes, educentes, ut ſui Juris fiant, quæ tàm vaporis quàm liquoris forma per vias ordinarias tamen ſubitum tranſitum concedentes, (quod phænomena quotidiana monſtrant) ſpiritus animales mox incraſſare obfuſcare ſolent. Quid enim ſecretio particu-

 larum

larum antea implicitarum, ſub jugo detentarum valeat, ſuo jam tempore monuit *Hippocrates*. Spiritum vitæ naturæ volatilis ac penetrantiſſimum à mitioribus ſeparatum ſpiritus animales, terreſtres, ferinos, fixos, fuliginoſaque ſuâ nigredine obſcuros reddere, triſtitiæ & metus cauſam, *Paracelſus* dicit.

XI.

Ex cauſarum ita expoſitarum penſitatione facile eſt reddere *illorum de quibus ægra conqueritur, rationem.* Subita vehemens anxietas, triſtitia, timor, mœror, metus imminentis mali obruit, pallet vultus, oculi opaci apparent, anxietas jactabunda, laſſitudo, pulſus tardus adeſt, quia ſpiritus animales, qui tenui volatilitate, transparenti ſubtilitate, lucido nitore, vigore, ſerenitate prædití alacritatem actionum, hilaritatem tranquillam animi, corporis vigorem, vultus vividũ colorem, oculorum ſerenitatem, ſpiritus facilitatem producunt, dictis iſtis orbati, denſi, fixiores, obſcuri, opaci, tenebricoſi ſunt, per nervos non debitè partibus advehuntur, in motu tardiores ſunt, vaſa ſanguiveha contrahunt, ſtringunt, ut ſanguinis motus impediatur; quia ſanguis craſſus, acidus terreſtris non ſolum ſuâ volatili ſpirituaſcentia orbatus eſt, adeòque in motu inteſtino impeditur, ſed & in motu locali ſuos pati cogitur compedes unde vigor & corporis & animi perit. Gemitus adſunt & ſuſpiria, quia pulmonum veſiculæ & vaſa juſto anguſtiora à ſpirituum dyſcraſia, ſanguine craſſo reddita aërem inæqualiter expellunt nec liberè ſed ſubinde cum impetu admittunt; Lachrymæ oboriuntur, quia ſpiritus detenti concentrati rivulos hos, ut loquitur *Wedelius*, fluere faciunt. Cùm ex dicto congreſſu auctio, ſecretio, explicatio, eductio in prædominium talis ſanguinis craſſioris ſpiritus obfuſcantis contingit in *capite*, præcedit ejusdem turbatio, gravitatis pondus, vertigo, oculorum tenebricoſitas: Si in *ventriculo*, prius ſentitur cardialgia, præcordiorum compreſſio, dyſpnœa; Si in *inteſtinis tenuibus*, potiſſimum *duodeno*, prægrediuntur tormina: Si in *liene*, ponderis ſenſus in ſiniſtro hypochondrio, (qui alius ab iſto dolore, quem lieni, ſed perperam, cum ſit in inteſtino colo, adſcribere ſolent:) Si in *corde*, in *vaſis ſanguivehis*, momentanea perturbatio totum corpus prius pervadit. *Anorexia* adeſt, quia liquor gaſtricus quidem acidus, ſed juſto fixior, non debitè ſpirituoſus volatilis tenuis eſt, ipſæ etiam fibræ ob ſpiritus per illam ægitudinem diſtractos ſtimulum non percipiunt;

piunt; *Gravi pondere* premi videntur *præcordia*, *palpitat cor*, quia ſanguis craſſior tardius ibi movetur, ferè ſtagnat ibidem, ſpiritus animales diaphragma nervos & muſculos reſpirationi dicatos non debitè actuant, in contractionem criſpationem agunt, cordis debita expanſio impeditur, liquores in ventriculo in flatus acti ipſum diſtendunt, quæ & cauſa cum priori in inferiorib⁹ detentæ & in aſcenſu *impeditæ reſpirationis*; Actiones, motus *vigore* ſuo, alacritate prompta *deſtituuntur* ob denegatum ſpirituum animalium ex cauſis, dyſcraſia nimirum & textura perverſa dictis, vigorem, undè & illa *Laſſitudo*. *Urina* modò exhibet particulas ſanguineam Maſſam inficientes cribri & fermenti renum beneficio ſegregatas, modò iisdem deſtituitur. *Tarditas illa*, *alacritas deficiens*, dejectus aliquantum animus nondum tamen in p.n. ſtatu, Temperamento, ut vocant, melancholico præditis familiaris eſt ex rationibus dictis. *Memoria* vero & *Judicium* hîc *viget*, quia ad Melancholiam proni ingenioſi communiter, conſtantes in uno, & firmiter cogitationi inhærentes, etiam dum non falluntur, ſunt.

XII.

Hæc ergo Ægritudo animi eſt *Paſſio timoris & triſtitiæ orta à ſpirituum animalium denſa opacitate & ſanguinis fixa aciditate ſine phantaſmate tenebricoſo variis ſtipata ſymptomatibus.*

XIII.

Signa Affectus jam expoſita ſunt. *Cauſam* accuſatam detegunt cauſæ prægreſſæ modò dictæ, tam efficientes, quàm materiales, ſymptomata dicta tàm actionum læſarum, quàm mutatarum qualitatum ac excretorum & retentorum. *Diſcernitur hæc Animi Ægritudo* ab aliis animi affectibus, ab aliis ad actiones ad motum tarditatibus ipſo illo angore, mœrore, metu; à Melancholia, ut diximus, quòd hîc phantasma neque ab extra, neque ab intra advenerit, cui inhæſerit firmiter Ægra.

XIV.

Prognoſticon, in hoc affectu, quia intermittens, melius eſt, quàm ſi continuus eſſet, tamen pertinacem ipſum Idea ſive proprietas ipſius dicit; Prout autem Medicus illud apud ſe formavit, tàm bonum non fuit, quàm delineatum ægræ, tranſire enim tales redeuntes ſæpè paroxyſmi in melancholiam continuam, difficilem, impoſſibilem curatu, tranſire in hydropem, dyſenteriam, ſpaſmodicos

varios

varios motus, epilepſiam, apoplexiam, &c. ſpiritus vel ſuffocando opprimendo, vel diſſipando reſolvendo mortem inducere ſolent. Verùm Ægræ talia proponenda, nè ubi hactenus cauſa mæſti metus nulla fuit, exinde talis oriretur, non fuerunt ex prudentia Medici, qui, ſicuti nec in aliis morbis, ità multò minùs in hoc coràm in faciem periculum prædicere debet, ſed omni modo ſpem convaleſcentiæ, & quidem brevi ſecuturæ perſuadere.

XV.

In tali enim affectu pars *Curationis* eſt, animo mederi, quo facto ſpiritus per medicamenta faciliùs ad tranquillitatem ſerenam reducuntur, ſanguis expanditur, attenuatur, in ſpirituaſcentiam naturalem agitur. *Timor fiduciâ, ſpeq́ bonâ vinci debet, perſuaſionibus & promiſſis Medicorum familiarium faciles aures præbendo, modò Medici tales ſint, in quibus ægrotus confidat; audiendi quoque ſunt amici, magis familiares, præſertim verò illi, permagnò à nobis æſtimati: timor quoque diminuitur pravas cogitationes expellendo, negotiumq́ aut jucundum, vel etiam ſerium in ſe ſuſcipiendo, quod tamen ægroto nullam moleſtiam afferat, tale enim eſſe debet, ut cum voluptate quadam illud adminiſtret. His & ſimilibus auxiliis triſtitia quoque tollitur, ratiocinando præſertim apud ſemetipſum de vera mali hujus cauſa, quæ alia non eſt, quàm humor prædominans; nonne igitur homo ſeipſum ita gubernare poteſt, ut etiam humoribus ſuis dominetur, vel, an potiùs ab ipſis gubernari, & ad id magis adduci debet, ad quod inclinat, quàm ad illud, quod recta ipſi ratio dictitat; emolumentum & damnum animo ſecum volutet, quod ipſi evenire poteſt, dum vel hujus dictamen, vel horum impetum ſequitur: Triſtitia enim ſpiritus laudabiliores conſumit, totam ſanguinis maſſam perturbat, ſomnum impedit, concoctionem retardat, hominem pigrum & ad quamvis bonam operationem ineptum facit, apud ſe, & multò magis apud alios ſe ipſum odioſum reddit, dum illum civili converſatione, omniq́ voluptate, quæ ab aliorum conſortio ſperari poteſt, privat*: ſunt verba *P. Zachiæ d. affect. hypochondr. l. 1. c. 18.* Talem *animi curationis* ſpeciem in talibus affectibus maximè neceſſariam & utilem commodè & hîc adhibuit Medicus, ſimul *Alteri curationi* ſe accingens, qua *Methodi Medendi*, ſine qua cæcutiunt, qui corpus humanum tractant, regulas obſervavit; Oppoſuit enim Indicata ipſis Indicantibus, cauſis iſtis ad hunc affectum quoquo modo facientibus, hinc præſcripſit, quæ particulis ſuis puris, ſulphu-

phureis, ſpirituoſis lucidis temperatis volatilem tenuitatem, ſubtilem transparentiam, agilitatem liberam, lucidum vigorem, lætum nitorem, vividam ſerenitatem *ſpiritibus* reſtituunt, quæ *flatus vapores* p. n. discutiunt, ipſorum mineram tollunt, corrigunt, quæ particulis ſuis tenuioribus, aromaticis &c. humidis *ſanguinem aliosque humores* p. n. imminuunt, craſſitiem eorundem, aciditatem, fixam terreſtreitatem emendant, attenuando, incidendo, reſolvendo, humectando, in ſpirituaſcentiam naturalem agendo, abſorbendo, imbibendo, invertendo, ſtagnationem tollunt, ad motum promovent, incitant, è Loco p. n. removent, *partium dictarum fibras fermenta* ſive *Archeum*, aut *texturam propriam* roborant, corrigunt, ad naturalem reducunt.

XVI.

Medicamenta, quæ præſcripſit *Medicus*, ſuaſit inductus tam frequenti eorundem per multiplicem uſum obſervata comprobatione, quàm rationibus ex ipſorum textura & craſi depromptis. *In Paroxysmo* exhibita *Theriaca cœleſtis*, quæ propter confortativam alexipharmacam, diaphoreticam & hypnoticam vim valdè commendatur, ſimul & laudatur in effumationibus atrabilariis à *Dnn. Archiatris Würtembergicis*: *Aq. & Syrup. Meliſſæ. Illam* enim *Avicenna ſcribit in genere conferre omnibus ægritudinibus phlegmaticis & melancholicis; in ſpecie verò lib. de viribus cord. tract. 2. cap. 3. p. 338. verſ. 10. ob aromaticitatem & ſubtilitatem apertivam, & ſtipticitatem, quæ in ea eſt, proprietatem mirabilem, lætificandi & confortandi cor, ei ineſſe affirmat, docetq; habere naturam leniter ſolutivam, ita ſcilicet, quod ſufficiat ad ſolvendum à ſpiritu, vapores melancholicos, & ſanguinem qui exiſtit in corde. Eò res redit, & hæc veluti ſumma eſt, valdè Meliſſam contra Melancholicos & cordis affectus ab Avicenna & Arabibus commendari: cujus facultatis ne apice quidem Græci meminerunt; quam prioris ſeculi practici Medici, ut ſunt: Fernelius, Rondeletius, Foreſtus Aliiq; adverſus recenſita mala maximo nobis commendarunt opere, quos complures hodiè imitantur. Quod ſi formulam medicamenti melancholiam refrænantis expetatis, hanc accipite:*

℞. *Conſ. meliſſ.* ℥j.
borrag.
bugloſſ. a. ℥ß.

C *Conſ.*

Conf. alkerm. ℥j. c.
Syrup. 5. aperientium.

Cujus jugi uſu præmiſſis univerſalibus recordor, à pertinaci melancholia virginem Dei gratia ſanitati priſtinæ reſtitutam; quæ inſuper chloroſi laborabat. Sunt verba *Simonis Pauli quadrip. Botanic. Aq. cinamomi bugloſſata*, non ſolùm ſpirituoſis, tenuibus aromaticis cinamomi conſtat particulis, hinc ſpiritus mirificè reficit, ſuſcitat, movet, ſed & continet particulas bugloſſæ, borraginis, violarum, roſarum, meliſſæ, quæ juxta tenues penetrantes reſolventes activas volatiles partes etiam mitigantes, diluentes, humectantes poſſident. Hinc ſpiritus deficientes, oppreſſos, reſolutos, diſſipatos, ſopitos, deviantes, nimis fixos reſtaurat, liberat, colligit, ſuſcitat, volatilizat, ſanguinem cum lympha particulis debitè activis deſtitutum ſpirituaſcere facit, fibrillas partium ſolidarum nerveas, membranaceas, carneas, fermenta ſeminalia earundem roborat. Conveniunt propè *Meliſſa* & *Bugloſſa* ratione numeri ſeminum, *Illa* verticillata, *Hæc* aſperifolia. *Frictiones* aſperis pannis ſi fiunt, ſpiritus coactos revocant, avertunt, inſenſilem tranſpirationem juvant, craſſitiem ſuccorum attenuant, &c. *Nux moſchata*, an mas, an fœmina, parum refert, oleoſis aromaticis, roſcidis ſolidis tenuibus penetrantibus particulis ſpiritibus vigorem, nitorem addere, ſanguinem fixum attenuare, acidum corrigere, frigidum calefacere, partes debilitatas roborare, fibrarum tonum firmiorem reddere valet. *Confectio Alkermes*, quæ ex ſucco Kermes, è baccis cor & ſpiritus refocillantibus ſanguinem in purpuram exaltantibus expreſſo, Ligno Aloes mox laudando, Cinamomo modò laudato, Lap. Lazuli contra triſtitiam & metum à *Bauſchio* maximoperè commendato, Margaritis orientalibus, & Auri foliis, utriſq; inter ſpiritus reficientia Phyſica & Moralia relatis conſtat; quomodo paranda, dimicantes alios videre licet, nos laudamus *Medici Collegii Auguſtani omni laude majoris* Encomium, quod illi largitur inquiens inter alia: *Datur Melancholicis, meticuloſis ac triſtibus, animum quippe hilarem reddit ac reficit.*

XVII.

Extra paroxyſmum præter *Fol. Senæ* Panchymagoga cum corrigentibus, ſtimulantibus & carminativis *ſem. anis,* & *crem. tartar. in*

aq.

aq. font. etiam decoctæ erant *Hellebori nigri radices præparatæ*, *non* verò hellebori *albi*, quia hæ non ſolum maxima agunt violentia, ſed & haud raro ex repetita Excellent. Dn. *Præſidis* obſervatione, cum à Medicis exhiberentur, melancholiam ad maniam deflectere fecerunt. Nec Hellebori nigri radices, præſertim præparatæ, tàm violentæ quàm à *Veteribus Medicis* & quibusdam *Modernis*, qui in uſum ex formidine non duxerunt, habentur, Experientia teſte ſunt. In hoc decocto diluebatur parca doſi *Conſ. Hamech* ex infuſis & decoctis myrobalan. citrin. chebul. Ind. rhabarb. agaric. colocynth. polypod. abſynth. thym. ſen. viol. epithym. ſem. anis. fœnicul. roſ. rubr. prun. paſſul. cum ſucc. fumi terr. & ſer lact. caprin. addit pulp. caß. & tamarindor. ſcammon. Myrobal. rhabarb. ſem. fumiterr. anis. ſpic. Indic. conſtans, nimis forſan amplum & laborioſum medicamentum tamen hactenus ſe probavit Practicis ut Teſtibus *laudatis diſpenſatorii Aug. Editoribus*, in morbis melancholicis quibusdam magnopere laudetur. Omiſſa fuere fortiora & frequentia purgantia; Optimè enim, ſicut omnia, Celeberrimus *Schröckius* Patronus Æſtumatiſſimus monet in Helwig. obſ. Schol. 99. *In melancholia hypochondriaca fortiorum pharmacorum, catharticorum imprimis uſum plus officere, quàm prodeſſe, utique in confeſſo eſt; quod juxta cum aliis notavit in libello ſuo de Melanch. Hypochondr. Johann. Freitagius cap. 8. idque non tantùm de illis, quæ naturâ ſuâ vehementia, ſed & quæ nimiâ frequentiâ peccant, intelligendum eſſe, ex Clar. Nathan. Highmori exercit. de adfect. hypoch. cap. 7. patet, ubi frequenti alvum laxantium & vomitum concitantium abuſu, ventriculum debiliorem atque laxum nimis effici in Malo hoc ſcribit addens: Fortiora etiam medicamenta viſcera debilitant, & calefaciunt, humoresque nimium commoventia, paroxyſmum aſperiorem generant, atque ſic in mali cauſam degenerat remedium. Quod ſanè omnibus probè notandum foret, qui tenerioris ſæpe conſtitutionis homines melancholicos, non ſecus ac ſi robuſtiores maniacos vel bruta tractarent, belluinâ ſuâ curandi ratione violenter aggrediuntur, & unâ eâdemque horâ vomitoriis ac venæſectionibus ægrotos reluctantes excarnificant. Vena ſecta* fuit, quia quæ videbantur contraindicantia, ſpirituum denſitas, ad motum ineptitudo &c. ſanguinis fixitas, frigiditas, pulſus tarditas &c. tanta non erant, ut ſuperarent indicans, quod erat, ſanguinis ſtagnatio, menſium parcitas, ut penitus abigerent

rent

rent indicantia ſecundaria ſive permittentia, vires, ætatem. Non ſolum enim ſanguinem ferventem effrenem impetuoſum deprimit compeſcit refrenat Venæſectio, ſed & στάσει proximum, ſtagnantem, quietem captantem, in loco ferè ſubſiſtentem ad motum invitat, in fluxum proniorem reddit; reliqua etiam maſſa ſanguinea, portione dempta liberius per emunctoria decurrit, ſuasque fœces heterogeneas deponit.

XVIII.

Spiritus roborare, ſuſcitare, ſerenare, humectare, quod ubique jungendum injungunt Practici, *Bugloſſam* & ratio & experientia docent. Hinc accuratus virium plantarum per utrumque hunc inveſtigandi modum indagator in *Quadripartito* laudato ſcribit: *Electuarium ex bugloſſ. earum virium fertur, ut ſi quis eo modo per intervalla utatur, nunquam infeſtetur melancholicis paſſionibus.* Et: *Flores ſicci frequentiſſimè in infuſis quoq; locum obtinent, in melancholicis affectibus. Hinc apud Plutarchum ſunt, qui Bugloſſam vino admiſcent, aut pavimentum ſolum rigant verbenarum adiantorumq; ſuccis, imbuta aqua, quod hæc convivis hilaritatem aliquam & comitatem parare opinantur. De Speciebus diabugloſſæ* (in quibus Bugloſſa baſin conſtituit) ſcribit *Mynſichtus: Summa eſt medicina, ubi aliquis quaſi ad deſperationem ex nimiâ triſtitiâ venit: Propterea valdè efficax eſt contra affectus melancholicos, cardiacos &c. Medicamentum enim eſt cordi amiciſſimum. Omnia membra, ex quibus virtutes animales & naturales manant, confortant; nec non cordis tremorem & ſyncopen emendant. Malas cogitationes compeſcunt. Solitarios juvant, bonos mores gignunt. Falſas imaginationes abolent. Lætitiam afferunt.* Huic ægræ illas non præſcripſit *Excell. Dn. Præſes*, quia calidiora ſpirituoſiora valdè continent, memor, *obſervandum eſſe in hoc caſu* (quod & monet *Broen de duplici bile veterum* cap. 10. parag. 5.) *à Medico medicamentis non nimis ſubtilibus eſſe uſurpandum, ſed talibus quæ lentè quidem, ſed tamen conſtanter & validè in craſſas ſanguinis agere poſſunt particulas, illa enim cùm nimis citò avolent nec non facilè à motu ſuo reflectantur; celerem quidem ſed nimis brevem adferunt opem imò relinquunt poſt ſe ſanguinem magis terreſtrem, & per conſequens hominem magis triſtem melancholicum, ſiquidem ſecum & alias, quibus anteà gaudebant, ſubtiles unà abripiant, hæc verò diu in ſanguine cum maneant, notabi-*

liores

liores & conſtantiores edere poſſunt effectus: Notanda hic etiam non minus eſt admonitio celeberrimi Sennerti lib. de febribus 2. cap. 7. ubi dicit: in humore melancholico uſurpentur attenuantia quidem, ſed quæ ſimul humectandi vim habent; hæc enim (humida ſcilicet) *fluiditatem particulis craßis communicando efficiunt ut poſteà facilius dividantur, circulum abſolvant, & ex corpore eliminentur. Lignum Aloes,* ſive ſit Agallochum Veterum, ſive non, nobis in uſu, particulis ſubtiliſſimis, reſinoſis, penetrandi vi inſigniter pollentibus, aromaticis, ſubamaris ſpiritus animales & vitales recreat, ſerenat, ſanguinis terreſtres particulas ſublimat quaſi, emendat, acidiores invertit, corrigit, ſolidas partes interiores, cerebrum, cor, ac viſcera roborat. *Crocus aroma ſanè pretioſum eſt, oculus ille florum,* (ſunt verba Hertodii) *plantarum gemma, pratorum gloria, & terræ ornamentum, qui ob magnas & uberes, quas in hominum commoditatem derivat, utilitates, à nonnullis per antonomaſiam Aroma Philoſophorum dictus eſt: ad coctionem namque juvandam, partes internas corroborandas, exhilarandas & cibos ſuavitate ſuâ, & colore delectabiles reddendos aptißimus ſemper extitit;* Et: *Quis neſcit? crocum ad omnia penè morborum remedia perquam ſalutarem ſemper extitiſſe? ut qui jure ſibi nomen Regis vegetabilium vendicat, eodem quoq; Panacæa una vegetabilis dici mereatur. Confirmat hoc ipſum Schenkius obſerv. med. de ven. ex plant. l. 7. f. 879. Eſt crocus medicina cordialis, quæ meritò tum intus, tum extrà medicamentis adaptatis miſceri debet, nam corroborat, & lætificat. Crocus* (ſunt verba Hofmanni) *Cordialis eſt, Thoracicus, undè & anima pulmonum dicitur: Cephalicus item, quare ad Melancholiam, vertiginem, phrenitidem, catarrhos &c. notabilis eſt energiæ ac virtutis.* Sed & quò magis commendatur, eò penitius imprimi velim cautelam in ejus uſu: Ne quid nimis. *Hypericon* non quidem ſuo thus refererente odore Dæmonem fugare, nec ſub certo ſiderum poſitu collectum, ſpectra diabolica abigere dicimus, propter quod multi laudant, tamen non *Veteres* solùm ſed & *Recentiores* Rationibus & Experientia moti illud ſuadent optato cum eventu hypochondriacis, melancholicis, quales aliquandò pro dæmoniacis Quidam ob quandam convenientiam, ſed perperam, habent. *Sal* ex hac planta ob vires tùm generales cum aliis ſalibus fixis communes, tum ſpeciales per experientiam obſervatas & à phænomenis quibusdam circa ſpecialia ſalia notatis deductas,

præſcriptum fuit. *Cornu Alcis* præter ſeminalem ob quam celebre eſt cerebrum & ſpiritus animales roborandi virtutem acidas craſſas fixas particulas immutat, abſorbet, invertit. *Tabulæ manus Chriſti perlatæ* tum ob gratiam, tùm ob vires quibus non caret, tùm ob faciliorem pulveris cum vehiculo mixtionem additæ dictis fuerunt.

XIX.

Fumaria particulis amaris ſubacribus humectantibus partim, partim ſtypticis (*Meſues* enim jam ſuo tempore hanc ex medicinis benedictis, ſed ob exuberantiam à numero medicinarum pretioſarum exemptam diverſarum partium eſſe ſtatuit) attenuat, incidit, penetrat, aperit, reſolvit, ad tales effectus diſponit, & viſcera roborat. Hinc *Camerarius* ex *Braſſavola*, obſervavit fumariæ pulvere ſæpius exhibito quendam à Melancholia liberatum fuiſſe. *Hofmannus* in *Clav. Pharmaceutica* ſcribit: *Fumaria admirandæ erit in diris affectibus efficaciæ, dum ſalia ſylveſtria in maſſâ ſanguineâ & lymphâ contenta mirificè præcipitat. Scorzonera*, quo *Veteribus* nomine veniat, an ad Chondrillam *Diſcoridis* referenda ſit, hic non diſputabimus, maximè cognata eſt Tragopogo noſtrati flore ſuo compoſito, ſive naturâ pleno ſeminibus pappoſis ac calyce ſquamoſo minore radice vivaci ab eo differens: Poſſidet Scorzonera præter alexipharmacas particulas etiam mucilaginoſas humectantes, (quas requiri ſupra diximus) hinc, ut ejus Commendator Curioſiſſimus *Ex Præſes S. R. J. Acad. Nat. Curioſ.* tradit, inter alia *corroborat, animumq́; exhilarat, ideoq́; in melancholia, palpitatione cordis animiq́; deliquio magni facienda*, qui & vinum ex ſcorzonera claret. chalybeat. & Electuar. *Mynſichti* ex ead. commendat contra melancholiam: Hinc & *S. Pauli* mœſtitiam ac melancholiam fugare dicit. *Syrupus Byzantinus ſimplex Meſuæ* ex ſucco endiv. apii. lupul. bugloß. paratus, ut ejus vires deſcribuntur in diſpenſator. Aug. inter alia humores tenaces & lentos incidit, attenuat, infractus ab humoris melancholici craſſitie diſſipat. *Juſcula alterata* vindicavit contra Adverſarios *Excell. Dn. Præſes* in alia Caſus Enodatione publico Examini ſubmiſſa. *Naſturtium aquaticum* terreſtres fixas craſſas acidas in corpore particulas emollit attenuat, incidit, ſpirituaſcere facit, mitigat, edulcorat ſive potius inimico ſapore, hoſtili textura privat.

XX.

Injunxit Medicus *Abſtinentiam à cibis ſolitis*, nam etiamſi primò non nocuerint, tamen ſenſim ſenſimq; characterem maſſæ ſanguineæ ſolidisque partibus aut fermentum imprimunt, seménve quod diu latitat, ſenſim radices agit tandem tàm firmas & progerminantes, ut difficulter evelli queant. Notent iſti, qui Regulas Medicorum diæteticas rident, cùm nullam noxam mox percipiunt, Locum illum *Galeni libr. d. cibis boni & mali ſucci c. 21.* inſignem: *Quamvis pratinus nullam juvenum corporibus ſenſibilem læſionem inferant, ſenſim tamen oculteq; creſcente vitio cum jam ætas progreſſu temporis inclinarit, articulos nervos & viſcera iis morbis vexant, qui vel difficulter admodum vel omninò tolli non poſſunt.* De *Enematibus* ſcribit *Celſus. l. 2. de Med. c. 12. Omnibus ſeculis nihil inventum eſt mitius, nihil benignius, nihil utilius, ſi alvus parum ſuo officio reſpondet, quam Clyſter ſapienter accomodatus; & ubi cætera purgantia, quantumvis mitia ſint, ventriculum pervertunt, appetitum dejiciunt, ſitim inducunt, & diu morantur & alias ſecum trahunt moleſtias: ibi Enemata operationem expediunt ſtatim, trahendo per ſucceſſionem non tàm quæ ſunt præ foribus, quam quæ longius remota. Quæ utique cauſa eſt, cur Itali hoc inanitionis tutiſſimæ genus ſervitiale nominent, ceu gratum aliquod ad ſanitatem ſervitium, quo Magnates Italiæ & Galliæ ſingulis menſibus uti ſolent. Undè & Galenus inquit: Clyſter eſt juvamen ſeu medicamen nobile, evacuans ab inferioribus, & divertens à ſuperioribus, cum primis autem in hypochondriacis &c.* Hæc iſtis *Celſi* ſubjungit *Geygerus in microcosmo hypochondriaco.* Sæpiſſimè autem Enemata *domeſtica* operoſis à Medico præſcriptis purgantibus præſtantiora & commodiora parantur ex lacte, vitello ovi, butyro melle & ſalis modico, qualia hic injecta fuerunt, aut ex aliis æquivalentibus, hinc fæces alvi duriores emolliebant, fibras ſtrictas inteſtinorum relaxabant, ſpiritus ſuſcitabant, irritabant. De *Acidulis* (quas nunc prolixè deſcribere & laudare inſtituti ratio non permittit) in ſpecie *Dainacenſibus* non poſſum non huc adducere ea, quæ *Vir Nobiliſsimus Excellentiſsimus Experientiſſimus Dn. Johannes Ludovicus Moglingus, Med. D. & Profeſſ. Ordinarius, Patronus ac Præceptor Colendiſſimus in Diſputatione ſua Inaugurali de Melancholia Hypochondriaca, ante 47. annos habita, ſcribit: Omnibus hiſce potio acidularum ſatisfacere fermè poteſt; Quales quidem præſtantiſſimas*

& huic

& huic malo ſingulariter quaſi natas in noſtro habemus Ducatu, Thenacenſes vocatas; Solent enim pertinaces venularum obſtructiones egregiè reſerare, incendia viſcerum temperare & extinguere ipſumq; ſuccum aduſtum & melancholicum, viribus ſpiritibusq; argenti & lapidis lazuli imbutæ, eluere & expurgare; cerebro utiles, ventriculo amicæ. Verna purgatio & V. S. ut à multis morbis præſervat, paroxyſmos præcavet, mitiores reddit, ita & hîc, nè particulæ ſanguinis in Temperamento melancholico præditis obviæ augerentur, intenderentur, acuerentur, Medici & Ægræ intentioni ſatisfecit, per *DEI Gratiam* medicamentis benedicentem, Cui ſit *LAUS HONOR & GLORIA in ſeculum ſeculi!*